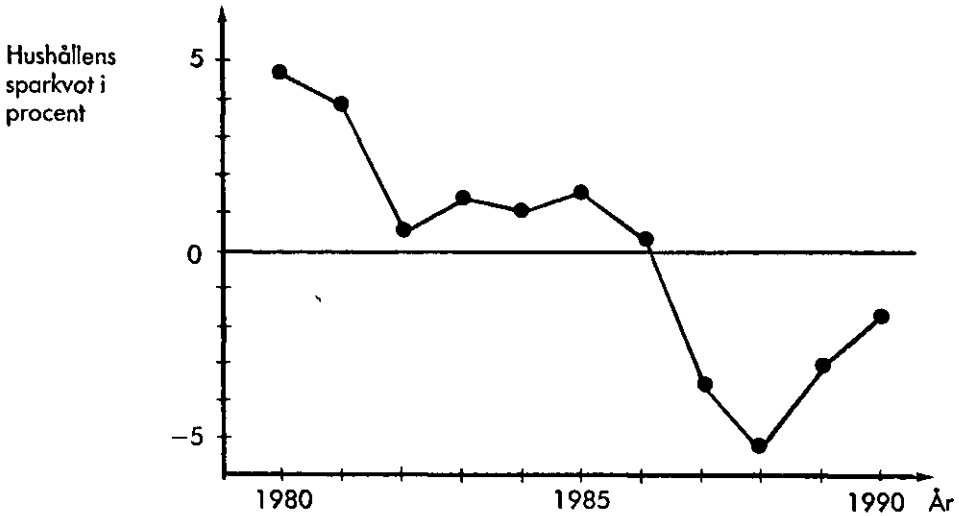

Figur 1 Hushållens sparkvot i Sverige 1980–1990.¹

Källa: Nationalräkenskaperna.

BOB PERNOOD

Perspektiv på det svenska hushållssparandet

Det svenska hushållssparandet har under 1980-talet minskat drastiskt. Studier av nationalräkenskaperna ger vid handen att hushållens sparkvot, dvs hushållens sparande i procent av deras disponibla inkomst, minskat med drygt tio procentenheter vid en jämförelse av 1980 och 1988 års nivåer (Figur 1).

De kraftiga variationerna i hushållens sparkvot kan till stora delar bero på osäkerhet i de statistiska beräkningarna.

Verkligt och statistiskt hushållssparande

Statistiska Centralbyrån (SCB) byggde år 1970 ut nationalräkenskaperna till att

även omfatta finansräkenskaper. Finansräkenskaperna, som konstruerades i enlighet med FNs rekommendationer, redovisar olika sektorerers transaktioner av finansiella tillgångar och skulder. Det skall nämnas att många länder har betydligt längre erfarenhet av att sammanställa och använda finansräkenskaper. I t ex Storbritannien har man statistiska serier från 1952 (SCB [1988]).

Vid jämförelser av statistiska serier i national- och finansräkenskaperna från slutet av 1970-talet visar det sig att det föreligger stora skillnader i nivån för t ex det finansiella sparandet. Beräkningarna i national- och finansräkenskaperna var m a o inte konsistenta. De utfördes med olika metoder, vilket resulterade i olika nivåer för samma variabel. Detta föranledde SCB att 1980 genomföra en omfattande

Fil kand BOB PERNOOD har nyligen avslutat studierna på fördjupningskursen i nationalekonomi vid Linköpings universitet.

¹ 1989 och 1990 års värden är prognosticerade av Finansdepartementet [1990].

omläggning av beräkningarna i nationalräkenskaperna. De nya beräkningarna in-
nebar i praktiken att hushållens sparande
visade ett lägre resultat medan konsumtions-
utgifterna uppvärderades.²

Aven om skillnaderna i beräkningarna
har minskat föreligger fortfarande en
skillnad. Denna systematiska skillnad har
blivit föremål för en utredning inom SCB
[1987]. Utredningen kom fram till att de
båda beräkningsmetoderna innehöll bety-
dande osäkerheter och att ingen av dem
gav en riktigare bild av verkligheten än
den andra. Den allvarliga bristen på kvali-
tet i den nuvarande statistiken berör dock
inte hushållssektorn utan gäller den
osäkra informationen från de icke-finans-
siella företagen samt från utlandstransak-
tionerna (Bergman m fl [1989]).

Osäkerheten i de statistiska beräkning-
arna medför att man inte med säkerhet
kan analysera variationerna i t ex hushål-
lens sparkvot. Variationerna i sparkvoten
kan bero på förändringar som inte är orsa-
kade av hushållen. I dag ingår nämligen
ideella organisations och intresseorgani-
sationernas sparande i beteckningen
"hushållssektorn". En undersökning visar
att hushållens finansiella sparande år 1985
var 4,8 mdr kr, men att hela 1,6 mdr kr av
dessa var sparade av olika typer av orga-
nisationer.³ Undersökningen visar således
att det statistiska hushållssparandet till en
tredjedel består av "organisationsspa-
rande". Teoretiskt är det m o möjligt att
det statistiska hushållssparandet minskar
när det verkliga hushållssparandet ökar.
Detta under förutsättning att "organisa-
tionssparandet" minskar absolut sett mer
än det verkliga hushållssparandet ökar.

Stora kvalitetsbrister

Bergman m fl, liksom även Spardelegatio-
nen, framhåller att om man gör en gene-
rell bedömning av det statistiska materia-
let i national- och finansräkenskaperna
framkommer stora kvalitetsbrister. Dessa
brister beror främst på att primärstatisti-

ken är bristfällig, dvs statistik saknas eller
har dålig kvalitet samt att primärstatisti-
ken är felaktig eller otillräckligt utnyttjad
(Bergman m fl [1989]).

En förbättring av nationalräkenskaper-
nas statistiska underlag är, som följd av
det som sagts ovan, nödvändig. Skillna-
den mellan statistiskt och verkligt hus-
hållssparande innebär ju att man inte med
säkerhet kan avläsa hur hushållens spa-
rande förändras mellan olika mättilfäl-
len. Man kan inte heller avläsa vilken ef-
fekt en åtgärd får på hushållens sparande.

Referenser

- Bergman, B, m fl [1989], *Hushållssparandet -
beräkningsmetoder och statistik*. Allmänna
Förlaget, Stockholm.
Finansdepartementet, [1990], *Årets budgetför-
slag 1990/91*. Allmänna Förlaget, Stock-
holm.
SCB, [1988], *Finansräkenskaperna*. Statistiska
Meddelanden serie K.
SCB, *Nationalräkenskaperna*. Statistiska
Meddelanden serie N. Olika årgångar.
SCB, [1987], "Beräkningar av bytesbalansen -
en skenbar exakthet". Stencil.
SOU 1989:11, *Huvudrapport från Spardelega-
tionens sparundersökning*. Allmänna Förla-
get, Stockholm.

² För en redogörelse av SCBs omläggning av
beräkningarna, se Nationalräkenskaperna,
SM 1980:4.4.

³ Det finansiella sparandet är här beräknat i
1980 års fasta priser. För en utförligare redo-
görelse av undersökningen se Bergman m fl
[1989].